

Wijkprogramma Noord-West 2019

KLARENDAL, ST.MARTEN/SONSBEEKKWARTIER, HEIJENOORD/LOMBOK,
BURGEMEESTERSWIJK/HOOGKAMP, SCHAARSBERGEN & KLINGELBEEK

e.o.

Onze ambitie

- We willen de wijken en haar bewoners goed kennen zodat we weten wat er speelt en leeft
  - We willen bewoners in ons gebied beter in staat stellen om meer invloed uit te oefenen op hun leefomgeving. Dat betekent dat we bij projecten en ontwikkelingen die in de wijk spelen en keuzes die in de wijk gemaakt moeten worden, staan voor een maximale inbreng vanuit bewoners. Van onze collega's vragen we maximale creativiteit om zaken mogelijk te maken.
  - We willen meer ruimte geven voor het ontwikkelen van eigen (wijk)initiatieven en ons er voor inzetten om die initiatieven ook daadwerkelijk verder te brengen. Bijvoorbeeld door de verbinding te leggen met de partijen die daarvoor nodig zijn, door het proces te faciliteren of door het initiatief financieel te ondersteunen.
  - Met bewoners en professionals in de wijk kijken we welke voorzieningen en maatregelen nodig zijn op het sociaal maatschappelijk gebied en we zetten ons in om die te realiseren. Denk daarbij aan het behoud of de uitbreiding van ontmoetingsplekken, inzet op kansrijk opgroeien voor kinderen in de wijk en het treffen van maatregelen tegen eenzaamheid.
- Doen wat nodig is en doen wat goed is voor de wijk en de bewoners. Dat is ons credo. Het financieel mandaat dat de gemeente ons gegeven heeft biedt ons de mogelijkheid om daadwerkelijk het verschil te kunnen maken.

DE WIJKEN

Stand van zaken 2018 - 2019

Het gebied Noord-West is qua omvang groot en bestaat uit zes wijken, elk met een eigen dynamiek: een volkswijk met nieuw elan, een statige oude woonbuurt, een groen dorp met een heel groot oppervlak, een kleurrijke jaren 30 wijk, een veelzijdige wijk met wonen langs of op het water, en de kleinste en dichtste wijk van de stad. Totaal circa 26.500 inwoners.

Het grootste deel van hen woont prettig en tevreden in dit gebied. Dat blijkt uit allerhande cijfers en onze eigen gesprekken.

Voor het hele gebied hebben fysieke thema's veel aandacht. Denk daarbij aan de reconstructie van de Apeldoornseweg, groot onderhoud Schaarsbergen dat op stapel staat, verkeersveiligheid op diverse plekken en de parkeerdruk in diverse wijken.

Maar er spelen ook veel vraagstukken op het terrein van werk en inkomen, zorg en welzijn. Soms is het minder zichtbaar maar opgroeien in armoede, werkloosheid, GGZ problematiek en eenzaamheid zijn zeker ook thema's die in onze wijken spelen en die we met de professionals en de bewoners in de wijk aanpakken.

Hieronder wordt per wijk meer specifiek aangegeven welke onderwerpen er spelen en waar het team leefomgeving zich per wijk op richt

Klarendal

Is een eigenzinnige en ondernemende wijk. Het bewonersoverleg is actief en heeft een aanzienlijk bereik onder haar wijkbewoners. Men staat graag zelf aan het stuur maar wil daarin wel gefaciliteerd worden. De diversiteit van haar bevolking, haar gemengd leefmilieu, siert de wijk en dat gaat over het algemeen goed samen.

Er is een specifieke aanpak in Klarendal/StMarten om achterstanden bij Kinderen te voorkomen en weg te nemen, 'Kansrijk Opgroeien' genaamd. Doel van deze geïntegreerd aanpak van primair, voortgezet onderwijs en samenwerkende maatschappelijke partners binnen Klarendal/StMarten is een betere samenwerking.

Vroeg signalering verbeteren en activiteiten op maat voor alle kinderen in verschillende leeftijdscategorieën.

Klarendal heeft stedelijk beschouwd gemiddeld een hoger percentage werkzoekenden. Het aantal Klarendallers met een Participatiewetuitkering en schuldhulpverlening is hoog, evenals het aantal Klarendallers met een laag inkomen. Klarendallers zijn vaker laag opgeleid. Er zijn dan ook veel huishoudens en alleenstaanden met een inkomen tot maximaal 120% van het sociaal minimum.

Dat betekent dat inzet op werk en meedoen een belangrijke opgave is en blijft. Middels een nieuwe samenwerking van Wijkteam Arnhem samen met Werk&Inkomen, genaamd 'Maatwerkt' zetten we in om meer mensen aan het werk te krijgen en meer in de wijk gebruik laten maken van activerend werk. Ontwikkeling van De Wasplaats en Molen de Kroon bieden hierin kansen.

We zetten in op het ondersteunen van vrijwilligers en actieve bewoners in het werk dat zij doen. Om dit te bereiken blijven we hen ondersteunen via opbouw en participatiewerk via Rijnstad en via de studenten in de wijk, die via Rijn-IJssel de opleiding 'Sociaal Werker' volgen. We ondersteunen projecten die inclusie in Klarendal bevorderen, zoals de Landenkookgroep. Evenals projecten door bewoners die er op gericht zijn de wijk schoon te houden, beter om te gaan met afval en te vergroenen.

Het MFC Klarendal wordt niet altijd geroemd om haar gezellige uitstraling maar het is wél een goed verzamelgebouw voor scholen en andere organisaties in de wijk. De betrokkenheid en de goede samenwerking van de maatschappelijke partners binnen het MFC is hierin de verbindende factor.

St. Marten/Sonsbeekkwartier

Is de kleinste en dichtst bebouwde wijk van Arnhem. Het is een hele gewilde wijk met prachtige bebouwing. De nabijheid van het centrum en park Sonsbeek maakt de wijk extra aantrekkelijk. Daarbij hoort bijna automatisch een parkeerprobleem dat vaak genoemd wordt, en waar ook verschillend tegenaan gekeken wordt als het gaat om oplossingsrichtingen. De parkeerproblematiek is onderzocht en ligt nu een conceptparkeerplan. Via een bewoner enquête wordt getoetst of dit voldoende draagvlak heeft om in te voeren. Om verdere verhoging van de parkeerdruk tegen te gaan wordt ook gekeken welke mogelijkheden er zijn om verdere splitsing en verkamering van de panden in dit gebied tegen te gaan.

Verkeersveiligheid speelt vooral op het bovenste gedeelte van de Hommelseweg. Op het moment van schrijven van dit wijkprogramma wordt nog onderzocht of er voldoende budget is om met groot onderhoud aan de Hommelseweg te starten. Als dat zo is, gaan we samen met de bewoners kijken hoe we dan ook de verkeersveiligheid kunnen verbeteren.

Door de compacte bebouwing heeft groen veel aandacht in de wijk. 80% van de boomspiegels wordt onderhouden door bewoners en dat geeft aan dat veel bewoners zich betrokken voelen op dit onderwerp. Met bewoners en het bewonersoverleg kijken we hoe de wijk nog verder kunnen vergroenen en ondersteunen we groen- en duurzaamheidsprojecten.

De wijk heeft een mooie ontmoetingsplek, De Nieuwe Hommel. De nieuwe Hommel wordt gebruikt door verschillende groepen in de wijk en wordt gewaardeerd als ontmoetingsplek met een mooie buitenruimte. Een financiële gezonde exploitatie van het buurthuis blijft echter een bron van zorg. Dit is wel van belang om het buurthuis voor de lange termijn voor de wijk te behouden. Met de huidige beheerders en het stichtingsbestuur de nieuwe Hommel zoeken we naar een oplossing. Behoud van de nieuwe Hommel heeft voor ons een hoge prioriteit.

In StMarten speelt een sociale problematiek. Er is regelmatig overlast door verwarde mensen, al dan niet veroorzaakt door alcohol of drugsgebruik. Aanpak van die overlast en tegelijk bieden van zorg is in dit gebied heel belangrijk en kan nog meer verbonden worden aan activering van mensen buitenshuis. Dit thema gaan we in 2019 meer aandacht geven.

Vitale verbindingen en het inloophuis zijn belangrijke voorzieningen en partners voor ons.

Er is een specifieke aanpak in Klarendal/StMarten om achterstanden bij Kinderen te voorkomen en weg te nemen, 'Kansrijk Opgroeien' genaamd. Zie daarvoor de tekst onder Klarendal.

Heijenoord/Lombok

Is een kleurrijke jaren 30-wijk. De wijk heeft de vluchtelingen die gehuisvest werden in De Koepel op een bijzondere manier opgevangen. Het typeert de wijk als een "krachtige" wijk. Zorg en aandacht is er voor de statushouders van de minderjarigen en de diverse groepen vluchtelingen, door vrijwilligers en professionals. Juist nu, na een succesvolle opvang in De Koepel, is het van belang ondersteuning te blijven faciliteren op het gebied van welzijn, zodat enige vorm van integratie voortgezet kan worden. Daarbij past de inzet van het integratiehuis, met name voor de Eritrese bevolking.

Wijkcentrum 't Huukske is een parel in de wijk en daarbij is behoud van alles wat de bewoners hebben opgezet van groot belang. Ook 't Huukske zoekt vastigheid bij haar afnemers en wil dat meer bewoners het als hún plek beschouwen.

't Huukske heeft een nieuw bestuur, dat op zoek is naar versteviging van de bezetting en uitbouwen van de betekenis voor de wijk. Inkomsten vanuit de verhuur geven een positieve balans voor de zelfstandige stichting.

De supermarkt van Hoogvliet aan de Utrechtseweg start eerdags met de bouw. Het verkeer over de Oranjestraat geeft overlast voor bewoners en bestaat voor een deel uit klandizie voor de ondernemers.

Hierin schuilt een heus dilemma dat nog niet is opgelost.

In de wijkeconomie liggen kansen voor versteviging en meer onderlinge verbinding. Meer ondernemers aan de Oranjestraat; elkaar kennen als ZZP-er. In werkgroep wijkeconomie wordt dit uitgebouwd en gefaciliteerd. Momenteel wordt onderzocht of het pand van de Spar te gebruiken valt voor een ondernemende wijkcommunity.

De Koepel is verkocht en de planontwikkeling zal in nauwe samenspraak met de wijk plaat vinden.

Het wijkplatform is over gegaan in drie actieve werkgroepen: Wijkdemocratie, Wijkeconomie en Groen West. Het is zaak deze werkgroepen te faciliteren en waar nodig te verbinden, zodat hier de meerwaarde gehaald wordt van elkaar kennen. De werkgroep nieuwe Wijkdemocratie is erop uit om te komen tot een wijkpanel waarin informeren, discussiëren en beslissen nagestreefd wordt. Dit gebeurt in samenwerking met de afdeling onderzoek en statistiek van de gemeente. Dit najaar worden de eerste stappen voor een pilot gezet.

Groen-West is al vele jaren actief voor een energiezuinige wijk, van het gas af, vergroening. Het ecovat van het Dorp biedt hier mogelijkheden om op aan te sluiten.

Verstaving, mensen met een GGZ-achtergrond, het zijn de onderwerpen van de kwartiertafel in het gebied inclusief Het Dorp. Projecten die over inclusie gaan, zoals het succesvolle Kunst Met Mekaar worden ondersteund.

In nauwe samenwerking met het sociaal wijkteam wordt onderzocht hoe de problematiek van eenzaamheid, kan worden benaderd. Waar speelt dit en hoe kunnen steeds meer mensen meedoen? Het is niet eenvoudig om te ontdekken waar de behoefte exact ligt.

Burgemeesterswijk/Hoogkamp

Is een wijk die bestaat uit 5 buurten met elk een eigen identiteit. In de wijk zijn 3 bewonersverenigingen actief met verschillende commissies. Er spelen veel items in de openbare ruimte.

De wijk als geheel transformeert momenteel van een wijk van vooral ouderen, alleenstaanden en echtparen, naar een wijk met gezinnen. Ouderen willen na verkoop van hun woning graag in de wijk blijven wonen. Hoe dat mogelijk gemaakt kan worden moet nader worden onderzocht. De nieuw komende gezinnen vragen om andere voorzieningen in de wijk.

De zelfredzaamheid en financiële positie van de huidige bewoners is mogelijk een reden voor onderschatting van het probleem dat ouderen minder meedoen in de wijk en soms zelfs vereenzamen. Aanbod vanuit zorg- en welzijnsinstanties is beschikbaar, maar de effectiviteit dient nader onderzocht te worden. Team Leefomgeving zal dan ook juist in deze wijk de aandacht voor dit onderwerp op willen pakken. Daarbij moeten we het woord "eenzaamheid" ook hier voorzichtig hanteren. Beter is het om te spreken over "meedoen", "samen doen".

Voor alle doelgroepen is er behoefte aan een duidelijke multifunctionele ontmoetingsplek in de wijk. Die plekken zijn er weinig en als ze er al zijn, zijn ze niet ingericht op deze functie.

Tenslotte nemen verschillende buurten en straten initiatieven om de veiligheid in de wijk te bewaken. Buurt-apps en inbraakpreventie worden door de bewoners opgepakt. Tevens zijn er steeds meer initiatieven om de duurzaamheid in de wijk vorm te geven. Vergroening en energietransitie zijn hierbij speerpunten.

Schaarsbergen

Is het groene dorp met verspreide bebouwing en een hoge score als het gaat om leefbaarheid.

Toch is het die leefbaarheid die nu onder druk staat als het gaat om wateroverlast/achterstallig groot onderhoud, sociale cohesie en tot slot Camping Arnhem.

Essentieel voor de wijk is het oplossen van het steeds terugkerende probleem van wateroverlast bij hevige regenbuien. In combinatie met groot onderhoud willen we de komende periode zorgen voor een flinke verbeteringslag op dit terrein.

De Dorpsraad is een zeer betrokken en actief orgaan in de wijk met een groot aantal leden en goede vertegenwoordiging in Schaarsbergen.

Het dorp heeft kortgeleden een gedegen eigen Gebiedsvisie opgeleverd die als input zal dienen voor de actualisatie van het bestemmingsplan van het Buitengebied Noord. Vanuit Team Leefomgeving wordt dat gesteund.

Ook in Schaarsbergen wordt aandacht gevraagd voor sociale cohesie. De bebouwing is erg verspreid en er zijn veel oudere bewoners die ook in het gebied willen blijven wonen. Met de ontwikkeling van kleinschalige nieuwbouw op de voormalige RIN-locatie - Sylva's Bos geheten - gaat een langgekoesterde wens in ontwikkeling, namelijk realisatie van appartementen.

Een aantal bewoners is aan het onderzoeken of er behoefte is aan een buurthulpnetwerk. Het initiatief Burenhulp, zoals dat in Klarendal en St. Marten al draait, kan hen daarin ondersteunen.

Ook ziet men mogelijkheden om met zorginstelling Siza, gehuisvest in Schaarsbergen, de sociale cohesie te verbeteren en eenzaamheid te verminderen.

Camping Arnhem is een stedelijke zorg aan het worden. Op deze plek worden bewoners met complexe problematiek gehuisvest (denk aan woninguitzetting, ex-gedetineerden, etc.).

Samen met politie, ODRA, OZO-coördinatoren en sociaal wijkteam gaan we integraal werken aan dit probleem.

Klingelbeek e.o.

Is een wijk waarin op of langs het water gewoond wordt. Waarmee de fysieke omgeving, het behoud van het groen, het dorps karakter het meest in het oog springt. Er wordt hier prettig gewoond en er vinden regelmatig bijeenkomsten plaats voor de hele buurt, voor jong en oud. Er was lange tijd behoefte aan een buurtsteunpunt waar de buurt elkaar kan ontmoeten.

Dat is uiteindelijk met man en macht gerealiseerd.

We volgen de herontwikkeling van landgoed Klingelbeek (woningbouw, beperkte horeca, ateliers) dat goed ontvangen wordt door de meeste bewoners. Daarnaast gaan of lopen een aantal andere ontwikkelingen, zoals de herontwikkeling van Arnheims Buiten met kansen voor energietransitie, nieuwbouw van woningen op De Hes (deels grondgebied gemeente Renkum, deels gemeente Arnhem), zichtbaar maken van de Slijpbeek/Klingelbeek en ontwikkelingen Elektrum.

Belangrijk is dat deze grote en kleinere ontwikkelingen in een relatief klein gebied integraal worden aangepakt in goede afstemming met de wijk.

Team Leefomgeving Noord-West: Silvia Groosman, Heidi Geertsen, Caroline Baarschers, Els van Outvorst, Fred de Bruijn

Thema's per wijk

Schaarsbergen

- Groot onderhoud / wateroverlast (klimaatbestendigheid)
- Verkeersveiligheid
- Sociale cohesie
- Sociale en financiële problematiek camping Arnhem (stedelijk)
- Herontwikkeling bedrijventerreinen

Klingelbeek e.o.

- Klimaatbestendigheid
- Herontwikkeling bedrijventerreinen
- Ontmoeten

Klarendal

- Samenwerking van Wijkteam Arnhem met Werk & Inkomen in de wijk, onder de noemer 'Maatwerkt', met als doel meer mensen aan het werk en het vergroten van kansen hierop.
- Het ondersteunen van ontmoetingsplekken in de wijk zoals; De Wasplaats, De Leuke Linde, en Molen de Kroon.
- Bestrijden van armoede middels een geïntegreerde aanpak in de keten (thuis, school en buitenschools) in de wijk (aandacht voor kwetsbare financiële situatie en preventie hiervan. Aandacht voor jeugd en jongeren; opvoeding, spelen, gezondheid en overgewicht. verminderen schooluitval/ stimuleren taalontwikkeling. Deze hernieuwde samenwerking in Klarendal doen we middels de pilot 'Kansrijk Opgroeien')
- Schoonhouden openbare ruimten; Grofvuil, vergroenen van de wijk en schoonhouden van achterpaden

St. Marten/Sonsbeekkwartier

- Aanpak parkeerproblematiek
- Ondersteunen van ontmoeting via gezonde exploitatie buurthuis
- Vergroenen van de wijk
- Sociale problematiek StMarten specifiek gericht op bestrijden armoede en zorg voor/voorkomen overlast verwar de personen.

Burgemeesterswijk/Hoogkamp

- Inrichting openbare ruimte
- Eenzaamheid ouderen, verbinden op maat
- Ontmoeten, vertier jeugd, verbinden op maat
- Veiligheid (inbraak)
- Energietransitie

Heijenoord/Lombok

- Problematiek sluimerende en verborgen zorgvraag (onderzoeken)
- Investeren in coördinatie en verbindende rol tussen wijkactiviteiten, groepen en stimuleren ontmoeten
- Verkeer, parkeren, doorstroom
- Bevorderen ondernemersklimaat